

the future are shown. Necessity of application of ornamental trees and shrubs in department expositions is proved. Concrete methodical principles for optimization of scientific researches and better practical using of arbor plant in garden design are suggested.

Keywords: Roztochia, arboretum, climate, introduction, propagation of plant.

УДК 581.9+581.527 Доц. М.І. Сорока, д-р біол. наук – НЛТУ України, м. Львів

РАРИТЕТНИЙ КОМПОНЕНТ ФІТОБІОТИ РОЗТОЧЧЯ

Проведено фітосозологічну оцінку фітогено- і фітоценофонду Розточчя з позицій міжнародної созологічної категоризації. Виявлено, що 280 видів судинних рослин потребують охорони, 97 видів занесено до Червоної книги України, 140 – до Червоної книги і Списку видів, що перебувають під загрозою зникнення у Польщі, 4 види – до Європейського Червоного списку тварин і рослин, 13 видів – до Додатку І Бернської конвенції. 150 рідкісних видів виявлено на охоронних територіях. 39 видів мають категорію EX (зниклі). З 194 рослинних асоціацій Розточчя 23 мають син-фітосозологічний індекс вище середнього, з них на територіях, що охороняються, виявлено 17.

Ключові слова: Розточчя, созологічна оцінка, рідкісні види, рідкісні угруповання, біосферний резерват.

Охорона фітобіоти на всіх рівнях, збереження вододільних екосистем та раціональне використання природних ресурсів Розточчя на засадах сталого розвитку – важлива проблема європейського масштабу, оскільки через регіон проходить лінія Головного Європейського вододілу і формуються річки Полісся, Опілля та Дністровсько-Сянської низовини. Найважливіші природоохоронні документи, зокрема, "Конвенція щодо збереження біологічного різноманіття" (1992), "Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття" (1995) та документи Європарламенту, такі як "Стратегія Європейського Союзу в галузі лісового господарства" (1997), оголосили боротьбу зменшенню біорізноманіття Європи. Одним з методів реалізації "Всеєвропейської стратегії..." є побудова Всеєвропейської екомережі та інтеграція у неї Української національної екомережі шляхом створення міжнародного біосферного резервату "Розточчя". Професор С.М. Стойко детально обґрунтував екологічні та соціально-економічні мотиви створення в регіоні білатерального українсько-польського резервату та наголосив на його значенні для збереження природи Розточчя [9-11].

Проведені дослідження фітобіоти транскордонного регіону Розточчя на основі універсальних європейських методик, відповідно до ст. 11 Бернської конвенції, яка "має на меті охорону дикої флори і її природних середовищ існування, особливо тих видів і середовищ існування, охорона яких вимагає співробітництва декількох держав" (1979), стали підосновою для обґрунтування проекту та створення номінаційної форми біосферного резервату "Розточчя" [7]. Проведено інвентаризацію флори та рослинності регіону Розточчя на території України та Польщі, встановлено видовий склад раритетного фітогено- та фітоценофонду та виявлено рідкісні біотопи, які підлягають охороні в системі мережі Natura 2000 (табл. 1-3).

Табл. 1. Рідкісні види судинних рослин Розточчя

Види рослин	Польське Розточчя	Українське Розточчя
<i>Aconitum moldavicum</i> Hacq.	*	*
<i>A. variegatum</i> L.	*	*
<i>Adenophora liliifolia</i> (L.) A.DC.		*
<i>Adonis flammeus</i> Jacq.		*
<i>Aldrovanda vesiculosa</i> L.		*
<i>Allium ursinum</i> L.	*	*
<i>Aquilegia vulgaris</i> L.	*	*
<i>Archangelica officinalis</i> (Moench) Hoffm.	*	*
<i>Armeria elongata</i> (Hoffm.) Koch	*	*
<i>Arum maculatum</i> L.		*
<i>Aruncus vulgaris</i> Rafin.	*	*
<i>Aster amellus</i> L.	*	*
<i>Astrantia major</i> L.	*	*
<i>Atropa bella-donna</i> L.	*	*
<i>Betula humilis</i> Schrank	*	*
<i>B. obscura</i> A. Kotula	*	*
<i>Blechnum spicant</i> (L.) Roth	*	*
<i>Carex bohemica</i> Schreb.	*	*
<i>C. davalliana</i> Smith	*	*
<i>C. umbrosa</i> Host	*	*
<i>Centaureum erythraea</i> Rafn.	*	*
<i>Cephalanthera damasonium</i> (Mill.) Druce	*	*
<i>C. longifolia</i> (L.) Fritsch	*	*
<i>C. rubra</i> (L.) Rich	*	*
<i>Chimaphila umbellata</i> (L.) W. Barton	*	*
<i>Cimicifuga europaea</i> Schipcz.	*	*
<i>Cirsium pannonicum</i> (L.) Link.	*	*
<i>Clematis recta</i> L.	*	*
<i>Corallorhiza trifida</i> Chatel.	*	*
<i>Crocus heuffelianus</i> Herb.		*
<i>Cypripedium calceolus</i> L.	*	*
<i>Dactylorhiza fuchsii</i> (Druce) Soo.	*	*
<i>D. incarnata</i> (L.) Soo.	*	*
<i>D. maculata</i> (L.) Soo.	*	*
<i>D. majalis</i> (Reichenb.) P.F. Hunt et Sommerhayes	*	*
<i>D. traunsteineri</i> (Saut.) Soo.		*
<i>Daphne cneorum</i> L.		#
<i>D. mezereum</i> L.	*	*
<i>Dianthus armeria</i> L.	*	*
<i>D. carthusianorum</i> L.	*	*
<i>D. deltoides</i> L.	*	*
<i>D. glabriusculus</i> (Kit.) Borb.		#
<i>Diphasiastrum complanatum</i> (L.) Holub	*	#
<i>Drosera rotundifolia</i> L.	*	*
<i>Epipactis atrorubens</i> (Hoffm. ex Bernh.) Schult.	*	*
<i>E. helleborine</i> (L.) Crantz	*	*
<i>E. palustris</i> (L.) Crantz	*	*
<i>E. purpurata</i> Smith		*

<i>Equisetum telmateia</i> Ehrh.	*	*
<i>Fritillaria meleagris</i> L.		*
<i>Galanthus nivalis</i> L.	*	*
<i>Gentiana asclepiadea</i> L.		*
<i>Gladiolus imbricatus</i> L.	*	*
<i>Hammarbia paludosa</i> (L.) O. Kuntze	*	#
<i>Hedera helix</i> L.	*	*
<i>Helichrysum arenarium</i> (L.) Moench	*	*
<i>Herminium monorchis</i> (L.) R. Br.	*	#
<i>Huperzia selago</i> (L.) Bernh. ex Schrank et Mart.	*	*
<i>Hypericum elegans</i> Steph ex Willd.	*	*
<i>Iris hungarica</i> Waldst. et Kit.	*	*
<i>I. sibirica</i> L.	*	*
<i>Lathyrus laevigatus</i> (Waldst. et Kit.) Gren.	*	*
<i>L. pisiformis</i> L.	*	#
<i>Ledum palustre</i> L.	*	*
<i>Leucojum vernum</i> L.		*
<i>Lilium martagon</i> L.	*	*
<i>Linum austriacum</i> L.		*
<i>L. flavum</i> L.	*	#
<i>Liparis loeselii</i> (L.) Rich.	*	#
<i>Listera ovata</i> (L.) R. Br.	*	*
<i>Lunaria rediviva</i> L.		*
<i>Lycopodiella inundata</i> (L.) Holub	*	*
<i>Lycopodium annotinum</i> L.	*	*
<i>L. clavatum</i> L.	*	*
<i>Melittis sarmatica</i> Klok.	*	*
<i>Menyanthes trifoliata</i> L.	*	*
<i>Neottia nidus-avis</i> (L.) Rich.	*	*
<i>Neottianthe cucullata</i> (L.) Schlecht.		*
<i>Nuphar lutea</i> (L.) Smith	*	*
<i>Nymphaea alba</i> L.	*	*
<i>N. candida</i> J. et C. Presl	*	*
<i>Orchis coriophora</i> L.	*	#
<i>O. militaris</i> L.	*	#
<i>O. morio</i> L.	*	*
<i>O. ovalis</i> Schmidt ex Mayer		*
<i>Ostercicum palustre</i> Bess.	*	*
<i>Oxycoccus microcarpus</i> Turcz. ex Rupr.		*
<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i> L.	*	*
<i>P. sylvatica</i> L.	*	*
<i>Phyllitis scolopendrium</i> (L.) Newm.	*	*
<i>Phyteuma orbiculare</i> L.	*	*
<i>Pinguicula bicolor</i> Woloszcz.		#
<i>P. vulgaris</i> L.		#
<i>Platanthera bifolia</i> (L.) Rich	*	*
<i>P. chlorantha</i> (Cust.) Reichenb.	*	*
<i>Polemonium caeruleum</i> L.		*
<i>Polypodium vulgare</i> L.	*	*
<i>Pulsatilla grandis</i> Wend.		*
<i>Salix lapponum</i> L.	*	#

<i>S. myrtilloides</i> L.	*	#
<i>S. starkeana</i> Willd.	*	#
<i>Salvinia natans</i> (L.) All.		*
<i>Saxifraga hirculus</i> L.	*	#
<i>Scheuchzeria palustris</i> L.	*	#
<i>Schoenus ferrugineus</i> L.	*	*
<i>Scilla bifolia</i> L.	*	*
<i>Scopolia carniolica</i> Jacq.	*	*
<i>Scorzonera purpurea</i> L.	*	*
<i>Senecio besseranus</i> Minder.		#
<i>S. umbrosus</i> Waldst. et Kit.		#
<i>Spiranthes spiralis</i> (L.) Chevall.		*
<i>Staphylea pinnata</i> L.	*	*
<i>Stipa pulcherrima</i> C. Koch		#
<i>Swertia perennis</i> L.	*	#
<i>Thesium ebracteatum</i> Hayne	*	*
<i>Tofieldia calyculata</i> (L.) Wahlenb.	*	#
<i>Trollius europaeus</i> L.	*	*
<i>Valeriana dioica</i> L.	*	*
<i>Veratrum album</i> L.	*	*
<i>V. lobelianum</i> Bernh.	*	*
<i>V. nigrum</i> L.	*	*
<i>Vinca minor</i> L.	*	*
<i>Viola alba</i> Bess.		*
<i>V. uliginosa</i> Bess.		*

Умовні позначення табл. 1: * – підтверджені сучасні місця зростання; # – вид, відомий тільки з літературних джерел чи гербарних колекцій.

Табл. 2. Рідкісні асоціації рослинності Розточчя

Синтаксон	Причини рідкості
<i>Caricetum davallianae</i> Dutoit 1924 em. Görs 1963	Рідкісний характерний вид
<i>Rhynchosporium albae</i> Koch 1926	Долинні верхові болота
<i>Sphagnetum magellanicum</i> (Malc. 1929) Kästner et Flössner 1933	Інтразональне поширення
<i>Caricetum buxbaumii</i> Issler 1932	Рідкісний характерний вид
<i>Spirodelo-Salvinietum natantis</i> Slavnić 1956	Рідкісний характерний вид
<i>Phyllitido-Aceretum</i> Moor 1952	Гірський тип ареалу, рідкісний характерний вид
<i>Betulo-Salicetum repentis</i> Oberd. 1964	Сукцесія
<i>Nupharo-Nymphaeetum albae</i> Tomasz. 1977	Рідкісний характерний вид
<i>Ranunculo-Juncetum bulbosi</i> (Nordh. 1921) Oberd. 1957	Субатлантичний тип ареалу
<i>Astrantio-Faxinetum</i> Oberd. 1953	Гірський тип ареалу
<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> Libbert 1933	Бореальний тип ареалу
<i>Carici pilosae-Fagetum</i> Moor 1952 em. Hartm. et Jahn 1967	Асоціація на східній межі поширення
<i>Abietetum polonicum</i> (Dziub. 1928) Br.-Bl. et Vlieg. 1939	Асоціація на східній межі поширення
<i>Cladonio-Pinetum</i> Juraszek 1927	Субатлантичний тип ареалу
<i>Ledo-Sphagnetum magellanicum</i> Sukopp 1959 em. Neuhäusl. 1969	Верхові болота, інтразональне поширення
<i>Potentillo albae-Quercetum</i> Libb. 1933	Асоціація на північній межі поширення

<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i> W. Mat. et A. Mat. 1973	Рідкісність едатоїв
<i>Dentario glandulosae-Fagetum</i> W. Mat. 1964 et Guziko-wa et Kornaś 1969	Асоціація нижнього гірського поясу Карпат
<i>Thalictro-Salvietum pratensis</i> Medw.-Korn. 1959	Мезофітизація едатої
<i>Carici remotae-Fraxinetum</i> Koch 1926 ex Faber 1936	Рідкісність едатоїв
<i>Origano-Brachypodietum</i> Medw.-Korn. et Kornaś 1963	Рідкісність едатоїв
<i>Caricetum lasiocarpae</i> Koch 1926	Сукцесія
<i>Caricetum diandrae</i> Jon. 1932 em. Oberd. 1957	Бореальний тип ареалу
<i>Com. Fagus sylvatica – Mercurialis perennis</i>	Рідкісність едатоїв
<i>Caricetum limosae</i> Br.-Bl. 1949	Долинні верхові болота
<i>Carici canescentis-Agrostietum caninae</i> R. Tx. 1937	Рідкісність едатоїв
<i>Asplenio viridis-Cystopteridetum</i> (Oberd. 1936) 1949	Інтразональне поширення
<i>Nymphaeetum candidae</i> Miljan 1958	Рідкісний характерний вид
<i>Sphagno-Caricetum rostratae</i> (Steff. 1931) em. Di-erss. 1978	Суббореальний тип ареалу
<i>Leucobryo-Pinetum</i> Mat. (1962) 1973	Мезофітизація екоотїв
<i>Peucedano-Pinetum</i> W. Mat. (1962) 1973	Рідкісність едатоїв
<i>Caricetum paniculatae</i> Wangerin 1916	Рідкісність едатоїв
<i>Caricetum vulpinae</i> Nowiński 1928	Субконтинентальний характер поширення
<i>Molinietum caeruleae</i> W. Koch 1926	Рідкісність едатоїв
<i>Arctostaphylo-Callunetum</i> R. Tx. et Prsg. 1940	Бореальний тип ареалу
<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> Kleist 1929	Бореальний тип ареалу
<i>Molinio (caeruleae)-Pinetum</i> W. Mat. et J. Mat. 1973	Рідкісність едатоїв
<i>Drepanoclado- Utricularietum intermedii</i> Müll. et Görs 1960	Рідкісний характерний вид
<i>Trisetetum flavescens</i> Beger 1922	Рідкісний характерний вид
<i>Ricciocarpetum natantis</i> Segal 1963 em. R. Tx. 1974	Рідкісний характерний вид
<i>Anthyllidi-Trifolietum montani</i> Mat. 1982	Рідкісний характерний вид
<i>Quercu roboris-Piceetum</i> (W. Mat. 1952) W. Mat. et Po-ak. 1955	Суббореальний тип ареалу
<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i> Sol.-Görn.(1975) 1987	Сукцесія
<i>Ricciotum fluitantis</i> Slavnić 1956 em R. Tx. 1974	Рідкісний характерний вид
<i>Myriophylletum spicati</i> Soó 1927	Рідкісні едатої
<i>Hieracio (vulgati)-Nardetum</i> Kornaś 1955 n.n. em Bal-cerk. 1984	Гірський тип фітоценозу
<i>Diantho-Armerietum</i> Krausch 1959	Західноєвропейське поширення
<i>Fraxino-Alnetum</i> W. Mat. 1952	Рідкісні едатої
<i>Geranio-Peucedanetum cervariae</i> (Kuhn 1937) Th. Müll. 1961	Локальні едатої
<i>Trifolio-Agrimonetum</i> Th. Müll. 1961	Рідкісність едатоїв
<i>Calamagrostio villosae-Pinetum</i> Stasz. 1958	Гірський тип фітоценозу
<i>Nardo-Juncetum squarrosi</i> Nordh. 1937 Bük. 1942	Гірський тип фітоценозу
<i>Ribeso nigri-Alnetum</i> Sol.-Görn.(1975) 1987	Рідкісність едатоїв
<i>Acoretum calami</i> Kobendza 1948	Рідкісність едатоїв
<i>Spergulo vernalis-Corynephorietum</i> (R. Tx. 1928) Libb. 1933	Рідкісність едатоїв
<i>Ficario-Ulmetum minoris</i> Knapp 1942 em. J. Mat. 1976	Рідкісність едатоїв
<i>Calluno-Nardetum strictae</i> Hrync. 1959	Рідкісність едатоїв
<i>Asplenietum trichomano-rutae-murariae</i> (Kuhn 1937) R. Tx. 1937	Інтразональне поширення

Табл. 3. Раритетні біотопи мережі Natura 2000 на Розточчі

Реєстр	Біотопи
2330	Суходільні дюни із псамофільною рослинністю
3130	Береги чи осушене дно водойм із угрупованнями класів <i>LITORELLETEA UNIFLORAE</i> , <i>ISOËTO-NANOJUNCETEA</i>
3150	Природні евтрофні водойми із угрупованнями союзів <i>Nymphaeion</i> Oberd. 1953, <i>Potamion</i> Koch 1926 em. Oberd. 1957
3160	Природні дистрофні водойми
3260	Низинні ріки із угрупованнями союзу <i>Ranunculion fluitantis</i> Neuhäusl 1959
4030	Сухі вересняки (союз <i>Calluno-Arctostaphylion</i> R. Tx. et Prsg. 1949)
6210	Ксеротермна лучно-степова рослинність класу <i>FESTUCO-BROMETEA</i>
6230	Флористично багаті біловусники союзу <i>Nardion</i> Br.-Bl. 1926 em. Oberd. 1959
6410	Заплавні луки союзу <i>Molinion caeruleae</i> W. Koch 1926
6510	Суходільні напівантропогенні луки із екстенсивним використанням (союз <i>Arrhenatherion elatioris</i> (Br.-Bl. 1925) Koch 1926)
7110	Верхові болота із торфотвірною рослинністю (живі)
7120	Здеградовані верхові болота, здатні до природної і стимульованої регенерації
7140	Перехідні болота із рослинністю класу <i>SCHEUCHZERIO-CARICETEA</i>
7150	Локальні пониження на торфовищах із рослинністю союзу <i>Rhynchosporion albae</i> Koch 1926
7210	Кальцефільні болотяні угруповання асоціації <i>Caricetum buxbaumii</i> Issler 1932
7230	Низинні мохові та осокові торфовища
8210	Вапнякові скелі із рослинністю порядку <i>Potentilletalia caulescentis</i> Br.-Bl. in Br.-Bl. et Jenny 1926
9110	Кислі бучини союзу <i>Luzulo-Fagenion</i> (Lohm. ex R. Tx. 1954) Oberd. 1957
9130	Багаті бучини союзів <i>Dentario glandulosae-Fagenion</i> Oberd. et Müller 1984, <i>Galio odorati-Fagenion</i> (R. Tx. 1955) Th. Müller 1992
9150	Термофільні бучини з орхідними союзу <i>Cephalanthero-Fagenion</i> R. Tx. 1955
9170	Субконтинентальні груди асоціації <i>Tilio cordatae-Carpinetum betuli</i> Tracz. 1962
9180	Гірські яворини на схилах із союзу <i>Tilio platyphyllis-Acerion pseudoplatani</i> Klika 1955
91D0	Болотяні ліси асоціацій <i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> Libbert 1933, <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> Kleist 1929 і бореальні болотяні березово-соснові ліси
91E0	Заплавні вербові, тополеві та вільхові ліси асоціації <i>Salicetum albo-fragilis</i> R. Tx. 1955, союзу <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> Oberd. 1953
91F0	Заплавні дубово-в'язово-ясеневі ліси асоціації <i>Ficario-Ulmetum minoris</i> Knapp 1942 em. J. Mat. 1976
9110	Термофільні діброви порядку <i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i> Klika 1933 corr. Moravec in Beg. et Theurill 1984
91P0	Височинний змішаний ялицевий бір асоціації <i>Abietetum polonicum</i> (Dziub. 1928) Br.-Bl. et Vlieg. 1939
91T0	Сосновий бір лишайниковий асоціації <i>Cladonio-Pinetum</i> Juraszek 1927 і лишайниковий варіант асоціації <i>Peucedano-Pinetum</i> W. Mat. (1962) 1973

Показники флористичної репрезентативності Розточчя та його основних природоохоронних територій демонструє табл. 4, дані якої свідчать, що майже 150 (60 %) раритетних видів рослин регіону зростають на територіях, які охороняються, а з 51 раритетної асоціації регіону на територіях, що підлягають охороні, виявлено лише 17 (33 %). Проте сам факт присутності виду чи

фітоценозу на заповідній території ще не є гарантією його збереження. У багатьох випадках пасивна охорона призводить до зникнення окремих видів та цілих угруповань рослинності, тим більше, що понад 80 % територій природно-заповідного фонду Розточчя площею до 50 га мають острівний характер.

Табл. 4. Показники репрезентативності природоохоронних територій Розточчя

Показник	Регіон Розточчя	Польське Розточчя	Українське Розточчя	Розточанський Парк Національний	Заповідник "Розточчя"	Біосферний резерват "Розточчя"
К-ть видів	1564	1291	1342	700	943	1100
К-ть рідкісних видів	280	180	228	105	105	190
К-ть видів Червоної книги України	95	59	88	28	28	50
К-ть видів Бернської конвенції	13	8	6	3	3	6
К-ть видів Європейського Червоного списку	4	3	2	0	0	1
Зниклі види	27	12	19	11	11	17

Як свідчить світова природоохоронна практика, насамперед повинні охоронятися екотопи, а стратегія збереження раритетних компонентів фітобіоти повинна опиратися на регіональний підхід. У межах цілого регіону Розточчя природоохоронна діяльність повинна враховувати відмінності у законодавстві України та Польщі, різні соціологічні статуси видів та фітоценозів на територіях України й Польщі, інколи також різні методи охорони та відтворення елементів рослинного вкриття.

Література

- Вініченко Т.С.** Рослини України під охороною Бернської конвенції / Т.С. Вініченко. – К. : Вид-во "Хімджест", 2006. – 176 с.
- Всесвітопійська** стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. – К. : Вид-во "Авалон", 1998. – 52 с.
- Сорока М.І.** Судинні рослини Державного заповідника "Розточчя" / М.І. Сорока. – Львів : Вид-во УкрДЛТУ, 1990. – 278 с.
- Сорока М.І.** Флора судинних рослин Українського Розточчя / М.І. Сорока. – Львів, 2002. – 154 с.
- Сорока М.І.** Флора та рослинність Природного заповідника "Розточчя" / М.І. Сорока // Науковий вісник УкрДЛТУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : Вид-во УкрДЛТУ. – 2004. – Вип. 14.8. – С. 170-179.
- Сорока М.І.** Рослинність Українського Розточчя / М.І. Сорока. – Львів : Вид-во "Світ", 2008. – 432 с.
- Сорока М.І.** Флора та рослинність території, зарезервованої під створення міжнародного біосферного резервату "Розточчя" : матер. до проекту та номінаційної форми / М.І. Сорока. – Львів : Вид-во НЛТУ України, 2008. – 115 с.
- Сорока М.І.** Рідкісні види рослин території проєктованого Міжнародного біосферного резервату "Розточчя" / М.І. Сорока // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.4. – С. 21-29.
- Стойко С.М.** Екологічне обґрунтування створення білатерального польсько-українського біосферного резервату та програма його діяльності / М.І. Сорока // Науковий вісник УкрДЛТУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : Вид-во УкрДЛТУ. – 1996. – Вип. 5. – С. 179-184.

10. **Стойко С.М.** Екологічні та соціально-економічні мотиви створення у транскордонному регіоні Розточчя білатерального українсько-польського резервату та його багатогранне значення / С.М. Стойко // Науковий вісник УкрДЛТУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : Вид-во УкрДЛТУ. – 2004. – Вип. 14.8. – С. 11-17.
11. **Стойко С.М.** Концепція міжнародної мережі біосферних резерватів та критерії функціонального призначення українсько-польського біосферного резервату на Розточчі / С.М. Стойко // Розточанський збір. – 2000. – Львів, 2001. – С. 50-56.
12. **Червона** книга України. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха. – К. : Вид-во "Глобалконсалтинг", 2009. – 900 с.
13. **Soroka M.** Flora Roztocza Ukrainieckiego / M. Soroka // Roztoczanskie Spotkania. Wykłady otwarte w Ośrodku Edukacyjno-Muzealnym Roztoczańskiego Parku Narodowego. – Zwierzyniec, 2005. – Tom IV. – S. 227-237.
14. **Soroka M.** Szata roślinna Roztocza Ukrainieckiego / M. Soroka // Roztocze region pogranicza przyrodniczo kulturowego. – Zwierzyniec, 2009. – Tom II. – S. 75-86.
15. **Soroka M.** Biodiversität und natürliche Regionen: Faktoren für Bildung Urbanoflory in der Stadt Lemberg / M. Soroka // Lebenswerte Stadt von Morgen – Rückkehr der Natur in die Stadt. – Bad Langensalza, 2009. – S. 185-193.
16. **Polska** czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe / M. Soroka // Pod red. K. Zarzyckiego. – Kraków: Wyd-wo Instytutu Botaniki im. Szafera PAN, 2001. – 664 s.
17. **2004**, IUCN Red List of Threatened Plants. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.redlist.org>.

Сорока М.И. Раритетные компоненты фитобиоты Расточья

Проведена фитосоцологическая оценка фитогео- и фитоценофона Расточья с позиций международной соцологической категоризации. Установлено, что 280 видов сосудистых растений требуют охраны, 97 видов занесены в Красную книгу Украины, 140 – в Красную книгу и Список видов, находящихся под угрозой исчезновения в Польше, 4 вида – в Европейский Красный список животных и растений, 13 видов – в приложение I. Бернской конвенции. 150 редких видов обнаружено на охранных территориях. 39 видов имеют категорию Ex (исчезнувшие). Из 194 растительных ассоциаций Расточья 23 имеют синфитосоцологический индекс выше среднего, из них на охраняемых территориях выявлено 17.

Ключевые слова: Расточье, соцологическая оценка, редкие виды, редкие сообщества, биосферный резерват.

Soroka M.I. Rare component of phytobiota Rostochia

An assessment phytosociological phytogeno- and phytocenofond Rostochia from the position of international sozological categorization. Found that of 280 species of vascular plants requiring protection, 97 species listed in the Red Book of Ukraine, 140 – the Red Book and the List of endangered species in Poland, 4 species – the European Red List of animals and plants, 13 species – Appendix I to the Berne Convention. 150 with rare species found in protected areas. 39 species assigned to the category EX (Extinct). Of 194 vegetation associations Rostochia 23 are synfytosociological index above average, including in protected areas found 17.

Keywords: Rostochia, sozological estimation, rare species, rare communities, the biosphere reserve.

УДК 630*2

**Проф. С.М. Стойко, д-р гоноріс кауза, д-р біол. наук –
Інститут екології Карпат НАН України**

ДЕРИВАТИ ПРИРОДНИХ ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ УКРАЇНСЬКОГО РОЗТОЧЧЯ ТА ЇХ БАГАТОГРАННЕ ЗНАЧЕННЯ

З'ясовано історію розвитку лісів Розточчя в голоцені. На підставі еколого-ценотичних критеріїв встановлено три категорії натуральності лісів. Подано флористично-ценотичну характеристику умовно-природних лісів та показано їхнє багатогранне науково-природниче й лісівниче значення.